

עפ"ת 2405/06/18 - נאיל סולטאן נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 2405-06-18 סולטאן נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט ערן קוטון

מערער נאיל סולטאן

נגד

משיבה מדינת ישראל

פסק דין

1. לפניי ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בחיפה (להלן: "בית משפט קמא") שניתן בגדרי תת"ע 10867-05-17.

ההליך בבית משפט קמא

2. לפני בית משפט קמא הונח כתב אישום בו יוחסו למערער עבירות של נהיגה במהירות העולה על המהירות המותרת, ללא רישיון נהיגה בהיותו בלתי מורשה, וללא ביטוח.

3. על פי כתב האישום, בתאריך 1.10.16, בשעה 00:40 בכביש מספר 2, נהג המערער ברכב פרטי במהירות של 131 קמ"ש, בדרך שאינה עירונית עם שטח הפרדה בנוי, בה מותרת מהירות מרבית של 90 קמ"ש. המערער נהג ברכב הנ"ל מבלי שהוציא מעולם רישיון נהיגה וללא פוליסת ביטוח המכסה את נהיגתו.

4. המערער הודה במיוחס לו והורשע על פי הודאתו. כן ביקש לצרף לעניין העונש תיק נוסף אשר התנהל אותה עת בבית משפט השלום לתעבורה בתל אביב-יפו.

בכתב האישום שביקש לצרף יוחסו למערער עבירות של נהיגה ללא רישיון נהיגה בהיותו בלתי מורשה, ללא ביטוח, ואי ציות להוראת שוטר.

על פי כתב האישום בתיק המצורף (תת"ע 11033-01-17), בתאריך 24.1.17, בשעה 12:55, ברח' בן גוריון בבת-ים, נהג המערער ברכב פרטי מבלי שהוציא מעולם רישיון נהיגה וללא פוליסת ביטוח המכסה את נהיגתו. המערער אף לא ציית להוראת שוטר במדים אשר כרז לו לעצור בצד.

5. בדיון שהתקיים בבית משפט קמא בתאריך 23.11.17 הודיעה המשיבה כי תעמוד על עונש מאסר. בהמשך הופנה המערער לממונה על עבודות השירות אשר מצא אותו מתאים לריצוי מאסר על דרך של

עבודות שירות.

הצדדים טענו לעונש לפני בית משפט קמא בתאריך 14.2.18. המשיבה הפנתה לפסיקה מחמירה, הדגישה את הזלזול בחוק ואת סיכון המשתמשים בדרך, ונוכח עברו התעבורתי והפלילי ביקשה להטיל על המערער עונש מאסר בפועל למשך 12 חודשים, מאסר על תנאי, פסילה בפועל, פסילה על תנאי וקנס בסכום גבוה. מנגד, ביקש ב"כ המערער להקל בדינו של מרשו ככל הניתן, תוך הדגשה כי לאחרונה קיבל המערער רישיון נהיגה. עוד נטען כי עסקינן בעבירת מהירות עליה נטל המערער אחריות בהיותו מחזיק ברכב בתקופה הרלוונטית. הודגשה הודאת המערער במיוחס לו וצירוף התיק הנוסף, לרבות חוות דעתו החיובית של הממונה על עבודות השירות. נטען כי עסקינן בצעיר המפרנס בגפו משפחה בת 10 נפשות, ועובד כנהג משאית. משכך ביקש ב"כ המערער להטיל על המערער עונש צופה פני עתיד ופסילת רישיון נהיגה לתקופה קצרה.

גזר דינו של בית משפט קמא

6. בתאריך 14.5.18 גזר בית משפט קמא את עונשו של המערער.

בית משפט קמא לא מצא לשקול לקולא את עובדת קבלת רישיון הנהיגה לאחר ביצוע העבירות, שכן עסקינן בנסיבה שאינה רלוונטית לביצוע העבירות בנסיבותיהן. עוד נקבע כי הקלה עם המערער מאחר וקיבל רישיון נהיגה לאחר ביצוע העבירות עלולה להוות מסר פסול לציבור הצעירים, לפיו מי שהחל בלימודי נהיגה והוא צפוי לרוב לקבל רישיון נהיגה תוך מספר חודשים, רשאי לנהוג אף בטרם קבלת רישיון הנהיגה שכן יזכה להקלה בעונש. לגישת בית משפט קמא, לא ניתן לקבל מצב זה אשר עומד בניגוד להוראת סעיף 40 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 שעניינו הרתעת הרבים. בית משפט קמא הבחין בין מצב בו אדם נוהג לאחר שרישיון הנהיגה שלו פקע למשך תקופה קצרה, לבין מצבו של המערער אשר מעולם לא היה מורשה לנהיגה בטרם אחז בהגה. להבדיל מבעל רישיון נהיגה אשר תוקפו פקע מסיבה טכנית כלשהי, הרי נהיגה מבלי שהוצא מעולם רישיון נהיגה מצביעה על מידת הכשירות של הנהג ומהווה הפרה בוטה של החוק. בית משפט קמא הדגיש שלא ניתן לקבל מצב בו מי שאינו מורשה לנהיגה ולא הוכשר לכך נוטל לעצמו את החירות לנהוג ברכב, פעולה הכרוכה בסיכון ומצריכה מיומנות. חומרת העבירה, הסכנה הרבה הטמונה ברכב נהוג בידי מי שאינו מורשה, בנוסף לנפיצות העבירה, מחייבים כולם להעדיף את האינטרס הציבורי על פני האינטרס האישי.

בית משפט קמא הפנה לפסיקה שעסקה בסוגיה וקבע שלמרות החומרה, ככל שמדובר בעבירה ראשונה מאותו סוג, מתחם העונש ההולם אמור להיות בין מאסר מותנה למאסר בפועל לתקופה קצרה שניתן לרצות בעבודות שירות. בענייננו, הוזכר כי עסקינן בשני מקרים כאשר לעבירת הנהיגה מצטרפת עבירה נוספת. בכתב האישום שהונח לפני בית משפט קמא אף נהג המערער במהירות העולה על המותר, ובתיק שהתנהל בבית משפט השלום לתעבורה בתל אביב-יפו ניסה המערער להתחמק משוטר שהורה לו לעצור. לגישת בית משפט קמא התנהגותו של המערער אינה מצדיקה הקלה, שכן היא מלמדת לכאורה שאין מדובר במעידה חד פעמית והמערער ראה את עצמו ככשיר לנהוג ואף לעשות זאת תוך התעלמות מהוראות החוק.

משכך סבר בית משפט קמא כי יש מקום להחמיר עם המערער ולהטיל מאסר בפועל לתקופה המרבית שניתן לרצות בעבודות שירות, לצד מאסר מותנה לתקופה ארוכה אשר תבהיר למערער כי חזרה על ביצוע העבירות תביאו למאסר מאחורי סורג ובריח. אשר לתקופת הפסילה, סבר בית משפט קמא כי אין מנוס מפסילה לתקופה

משמעותית אשר תבטא את חומרת התנהגות המערער, אם כי נכון לקבל את הטענה לפיה קבלת רישיון הנהיגה לאחר ביצוע העבירות מצדיקה הקלה מסוימת בהקשר זה. נקבע כי אין דין פסילה של מי שמחזיק ברישיון נהיגה כדין פסילה מקבלת רישיון נהיגה למי שאינו בעל רישיון כלל, ומובן כי הפגיעה בראשון היא חמורה יותר. לפיכך, מוצדק להטיל על מי שמחזיק ברישיון נהיגה ביום מתן גזר הדין פסילה לתקופה קצרה יותר באופן יחסי.

7. נוכח כלל נימוקיו, גזר בית משפט קמא על המערער את העונש כדלקמן -

ששה חודשי מאסר בפועל אשר ירוצו בעבודות שירות; שמונה חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים והתנאי הוא שהמערער לא יעבור עבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה (שאינה מסוג ברירת משפט), נהיגה בזמן פסילה או אי ציות להוראת שוטר; פסילה בפועל מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של שנה אשר תחל ביום 7.6.18; פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של שמונה חודשים על תנאי למשך 3 שנים, והתנאי הוא שלא יעבור עבירה של אי ציות להוראת שוטר או נהיגה בזמן פסילה; פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של שלושה חודשים על תנאי למשך שנתיים, והתנאי הוא שלא יעבור אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השניה לפקודת התעבורה [נוסח חדש].

הערעור

8. המערער ממאן להשלים עם גזר דינו של בית משפט קמא.

9. בהודעת הערעור טען ב"כ המערער כי המשיבה סברה שהאינטרס הציבורי לא ייפגע אם ירצה המערער מאסר בפועל בעבודות שירות. נטען כי בית משפט קמא לא נתן משקל מהותי לריפוי הפגם וקבלת רישיון הנהיגה. נטען כי המערער ביקש שיוגש תסקיר מבחן, אך בית משפט קמא היה בדעה כי אין בכך צורך. היה עליו להבהיר למערער כי בסופו של יום, לאחר שתוגש חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות, יגזר מאסר בעבודות שירות לתקופה ארוכה. בית משפט קמא עורר בליבו של המערער ציפייה לפיה יוטל עליו מאסר מותנה בלבד ולחילופין מאסר לתקופה קצרה נוכח קבלת רישיון הנהיגה. נטען כי בית משפט קמא החמיר יתר על המידה עם המערער בכך שלא נתן משקל לנסיבותיו האישיות, כמו גם להודאת המערער ונטילת האחריות. המערער הפנים מעשיו, הביע חרטה וחסך זמן שיפוטי יקר. רכיב הפסילה בפועל הוא רכיב עונשי חמור יתר על המידה ואינו עומד ביחס הולם לעבירות שבוצעו ולמדיניות הענישה הנהוגה. היה על בית משפט קמא לתת את הדעת לפסיקה ענפה בה נגזרו עונשים קלים יותר תוך הארכת מאסרים מותנים בחלק מן המקרים. למעשה גזר דינו של בית משפט קמא מתייחס לשיקולי החומרא בלבד מבלי לתת דגש ומשקל לנתונים הרבים שעמדו לזכותו של המערער ולשקול אותם לקולא.

10. על יסוד כלל טיעוניו, ביקש המערער להתערב בגזר דינו של בית משפט קמא, להסתפק בעונש מאסר מותנה ובפסילה בפועל לתקופה קצרה. לחילופין ביקש לקצר את תקופת המאסר לריצוי בעבודות שירות.

11. בדיון חזר ב"כ המערער על טיעונו המפורטים בהודעת הערעור והוסיף והפנה לפסקי דין הסוקרים את מדיניות הענישה הנהוגה, בהם הוטלו על נאשמים שונים עונשים קלים לאין ערוך מעונשו של המערער.

מן העבר השני, ביקשה המשיבה לדחות את הערעור תוך הפנייה לפסיקה מחמירה, וטענה כי בית משפט קמא שקל את כלל השיקולים הצריכים לענין ואיזן נכונה בין הנתונים לחומרא לנתונים לקולא. במהלך טיעוניה הגישה המשיבה את גיליונות הרישום הפלילי והתעבורתי של המערער תוך הדגשה כי כבר בשנת 2013 הורשע המערער בעבירות תעבורה חמורות, הוטלו עליו רכיבי ענישה שונים, לרבות פסילת רישיון הנהיגה בפועל לתקופה של 18 חודשים, אך הוא לא למד את לקחו.

דיון והכרעה

12. בחנתי את הנתונים שלפניי ושקלתי עניינו של המערער.

13. סבורני כי המערער כשל בביצוע עבירות חמורות המסכנות את ציבור המשתמשים בדרך באופן ממשי ומשמעותי ויש בהן לשקף זילות הוראות החוק וזלזול בסדר הציבורי.

המערער שמעולם לא קיבל רישיון נהיגה, הרהיב עוז ונהג במהירות מופרזת העולה על 40 קמ"ש מעל המהירות המותרת וללא פוליסת ביטוח בת תוקף, תוך שסיכן את עצמו ואת המשתמשים בדרך מאחר ואינו מצויד בכישורים הנדרשים מנהג ואינו מכיר בצורה מספקת את דיני התעבורה ואת הוראות החוק.

14. תמים דעים אני עם בית משפט קמא בקביעתו לפיה ראוי להחמיר עם נהגים צעירים אשר אינם בעלי כישורי נהיגה הנוטלים לעצמם את החירות, נוהגים בכלי רכב, ומסכנים בהתנהלותם את עצמם ואת כלל משתמשי הדרך. לדאבון הלב אירועים אלה מסתיימים לא פעם בפגיעות בגוף ובנפש ואף בקטילת חיי אדם. בהקשר זה יוזכר כי המערער נהג ברכב פרטי בשעת לילה מאוחרת במיוחד. אם לא די בכך, לאחר תקופה קצרה נהג המערער פעם נוספת בשעת צהריים בטבורה של עיר, ולא ציית להוראת שוטר אשר הורה לו לעצור. בשני המקרים נהג המערער ללא פוליסת ביטוח בת תוקף המכסה את נהיגתו. עבירה זו כשלעצמה היא בעלת חומרה בלתי מבוטלת, אשר יש בה לסכן גם את הקופה הציבורית, ככל שחס וחלילה תתרחש תאונה. אעיר כי במקרים אליהם הפנה ב"כ המערער נדונו נאשמים אשר היו מעורבים באירוע תעבורתי אחד ובניגוד למערער עונשם נגזר בגין כתב אישום אחד.

15. באשרו עונש מאסר בפועל לריצוי מאחורי סורג ובריח, ציין בית המשפט העליון ברע"פ 9455/17 אזולאי נ' מדינת ישראל (18.12.17) -

"המבקש נתפס, זו הפעם השלישית, כשהוא נוהג ללא רישיון ומבלי שאף הוכשר לכך, בנתיב נסיעה עירוני. בכך, סיכן המבקש את ביטחון הציבור ואת המשתמשים בדרך, כל זאת, כאשר מעל ראשו מרחף עונש מאסר על תנאי. משכך, מקובלת עליי קביעתו של בית משפט השלום, כי המבקש לא הורתע מסנקציות קודמות שהושטו עליו, ובחר במודע להמשיך ולבצע עבירות

תעבורה. לצד זאת, התחשב בית משפט השלום בנסיבות חייו של המבקש, בקשייו הכלכליים, ובעובדה שהוא הודה בביצוע העבירה והביע חרטה על כך".

נאמר ברע"פ 7810/16 לוי נ' מדינת ישראל (30.10.16) -

"יפים בעניין זה דברי השופט נ' סולברג ברע"פ 8013/13 מסעוד נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (18.12.2013), אשר עסק גם הוא בהטלת עונש מאסר במקרים של עבירות חוזרות של נהיגה בלי רישיון נהיגה וללא ביטוח. וכך כתב: "במחדליו העיד המבקש על עצמו כי מורא החוק אינו חל עליו. רחמנות יתרה כלפיו, כמוה כהתאכזרות אל הולכי רגל תמימי-דרך ואל שאר המשתמשים בכביש. אין הצדקה לחשפם לסכנת נפשות, וגם לא לנזקים כספיים הנובעים מן הקושי להיפרע ממי שגרם לפגיעה בתאונת דרכים כשאינו מחזיק ברישיון ואינו מבוטח." אמת הדבר, לא נגרמו פגיעות פיזיות בעקבות עבירות המבקש, אך המעשים כשלעצמם מצדיקים ענישה מחמירה. נוכח ריבוי העבירות של המבקש, והיות שענישה קלה יותר לא הביאה אותו לחדול מביצוע עבירות התנועה, יש מקום למצות את הדין עם המבקש".

כן נפסק בעפ"ת (מחוזי חיפה) 42874-05-19 סיסו נ' מדינת ישראל (4.6.18) -

"גם העבירה של נהיגה בלתי מורשית, מקפלת בחובה סכנה ממשית לפגיעה בעוברי אורח תמימים ובמשתמשי הדרך. אין להקל ראש בעבירת הנהיגה ללא רישיון נהיגה, עסקינן בעבירה מהחמורות שבפקודה: "לגופם של דברים, המבקש נהג ברכב ללא רישיון וללא ביטוח, תוך שהוא מסכן עוברי אורח. ברי, כי נהיגה בלי רישיון משמעה הסטוטורי נהיגה ללא כישורי נהיגה, וממילא סיכון הזולת. ומעבר לכך נאמר לא אחת, כי משמעות נהיגה כזאת, בהיעדר ביטוח, היא גם הטלת פיצוי הנפגעים על הציבור" (רע"פ 2666/12 אמיר עטאללה נ' מדינת ישראל, פס' ז (23.4.12); ראו גם רע"פ 3104/11 נידאל פדילה נ' מדינת ישראל, פסקה ז' (4.5.2011))."

16. הלכה עמנו לפיה ערכאת הערעור לא תתערב בענישה שנקבעה בערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים בהם הענישה חורגת באופן בלתי סביר ממדיניות הענישה המקובלת והנהוגה, או כאשר ניכרת טעות בולטת על פני הדברים בגזר דינה של הערכאה הדיונית.

ערכאת הערעור אינה גוזרת מחדש את הדין ותחום התערבותה מוגבל כאמור לנסיבות המפורטות לעיל.

נפסק לדוגמא בע"פ 7190/15 מדינת ישראל נ' סלוצקי (5.7.16) -

"ככלל, תימנע ערכאת הערעור מלהתערב בעונש שהשיתה הערכאה הדיונית על נאשם, כל עוד לא נפלה טעות בולטת בגזר הדין או חריגה באופן מובהק מרף הענישה הנהוג בנסיבות דומות [...]".

17. ב"כ המערער טען כי בית משפט קמא התעלם מנסיבות רבות העומדות לזכותו של המערער, אך דומני כי בית משפט קמא שקל את כלל הנתונים שלפניו ונתן לכולם ביטוי בגזר הדין. אף לא מצאתי אינדיקציה בפרוטוקול הדיונים לטענה כי בית משפט קמא העיר שאין צורך בתסקיר מבחן, או כי יצר בלב המערער ציפייה לפיה יגזר עונשו למאסר על תנאי ולחילופין למאסר בעבודות שירות לתקופה קצרה.

18. זה המקום להזכיר כי אין מדובר בהסתבכותו הראשונה של המערער ואף לא במפגשו הראשון עם רשויות האכיפה והשפיטה. המערער שלא הוציא רישיון נהיגה (עד שנת 2018), צבר לחובתו 3 הרשעות קודמות בעבירות תעבורה אשר בוצעו בשנת 2011, בשנת 2012 ובשנת 2017. בתאריך 16.7.13 נידון המערער בבית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה (הרשעת תעבורה מס' 2) למאסר מותנה, קנס ופסילת רישיון נהיגה, בגין עבירות של נהיגה בקלות ראש, נהיגה ללא רישיון נהיגה לאחר שמעולם לא הוציא רישיון נהיגה, אי ציות לשוטר במדים, סטייה מנתיב נסיעה תוך הפרעה לתנועה, ונהיגה בכיוון הפוך בכביש חד סטרי.

נראה ברורות כי המערער לא הפנים את הענישה שהוטלה עליו ולאחר כשלוש שנים מיום מתן גזר הדין שב לבצע עבירות תעבורה חמורות בגין הועמד לדין בהליך מושא הערעור דן ובבית משפט השלום לתעבורה בתל אביב - יפו. בנוסף לכך, הוברר כי בתאריך 12.6.13 היה המערער מעורב בעבירת אלימות חמורה בגינה נדון בתאריך 6.5.15, בבית משפט השלום בכפר סבא (הרשעה פלילית מס' 1), בין היתר, לאחד-עשר חודשי מאסר בפועל.

19. גזר דינו המפורט והמנומק של בית משפט קמא מתייחס לכלל השיקולים הצריכים לעניין והעדרה של התייחסות לנסיבות אישיות מקורה בעובדה שאלו לא נטענו בצורה נרחבת בבית משפט קמא, כפי שלא נטענו באופן מקיף בהליך הערעור. לא מצאתי כי נפל פגם ממשי בגזר דינו של בית משפט קמא, פגם אשר יש בו להצדיק התערבות במרבית רכיבי הענישה אשר הוטלו בגזר הדין.

20. עם זאת, נוכח הודאת המערער בכל המיוחס לו, צירוף תיק נוסף (במהלך ניהול הליך הוכחות), קבלת אחריות מלאה, קבלת רישיון נהיגה לאחר ביצוע העבירות, וגילו הצעיר יחסית של המערער, הגעתי לכלל דעה כי נכון יהיה לקצר קמעא את תקופת המאסר המותנה שהוטל עליו.

משכך, חלף מאסר על תנאי לתקופה של שמונה חודשים, אני מעמיד את המאסר המותנה שהוטל על המערער על תקופה של ששה חודשים למשך 3 שנים, והתנאי הוא שלא יעבור את העבירות עליהן הורה בית משפט קמא בגזר הדין.

למען הסר ספק, יתר רכיבי הענישה יעמדו בעינם.

21. משאלו פני הדברים מתבטל עיכוב ביצוע רכיב המאסר בפועל בעבודות שירות.

על המערער להתייצב לתחילת ריצוי עבודות השירות ביום 1.7.18 בשעה 8:00 כשבחזקתו פסק הדין הנוכחי, ביחידת עבודות שירות, מפקדת מחוז מרכז, ת.ד. 81 רמלה, לאחר תיאום מוקדם עם הגורם המוסמך במשרדי הממונה על עבודות השירות אשר מספר הטלפון שלו מצוין בחוות הדעת שהוגשה לעיון בית משפט קמא.

הצדדים הסכימו כי פסק הדין יינתן בהעדרם.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים ולממונה על עבודות השירות ותוודא קבלתו.

ניתן היום, ז' תמוז תשע"ח, 20 יוני 2018, בהעדר הצדדים.